Biljart in gemeenschappelijke vluchtroute

Advies 2607

Trefwoorden:	Bbl, woongebouw, gelijkwaardigheid, zorgplicht, maatwerkvoorschrift, handhaving, bestaande bouw, brandgedrag, vluchtroute
Datum:	3 juni 2026
Status:	Definitief

Dit advies is opgesteld voor deze specifieke casus en is niet algemeen geldend. Het is tot stand gekomen met de door partijen aangeleverde gegevens. Deze publieke versie is geanonimiseerd waardoor niet alle documenten waarop dit advies gebaseerd is, herkenbaar zijn weergegeven.

Beschrijving

In een bestaand wooncomplex hebben in de gemeenschappelijke ruimte op de begane grond jarenlang een biljart gestaan en daarachter een ontmoetingstafel met stoelen. Hieronder is deze situatie weergegeven in figuur 1.

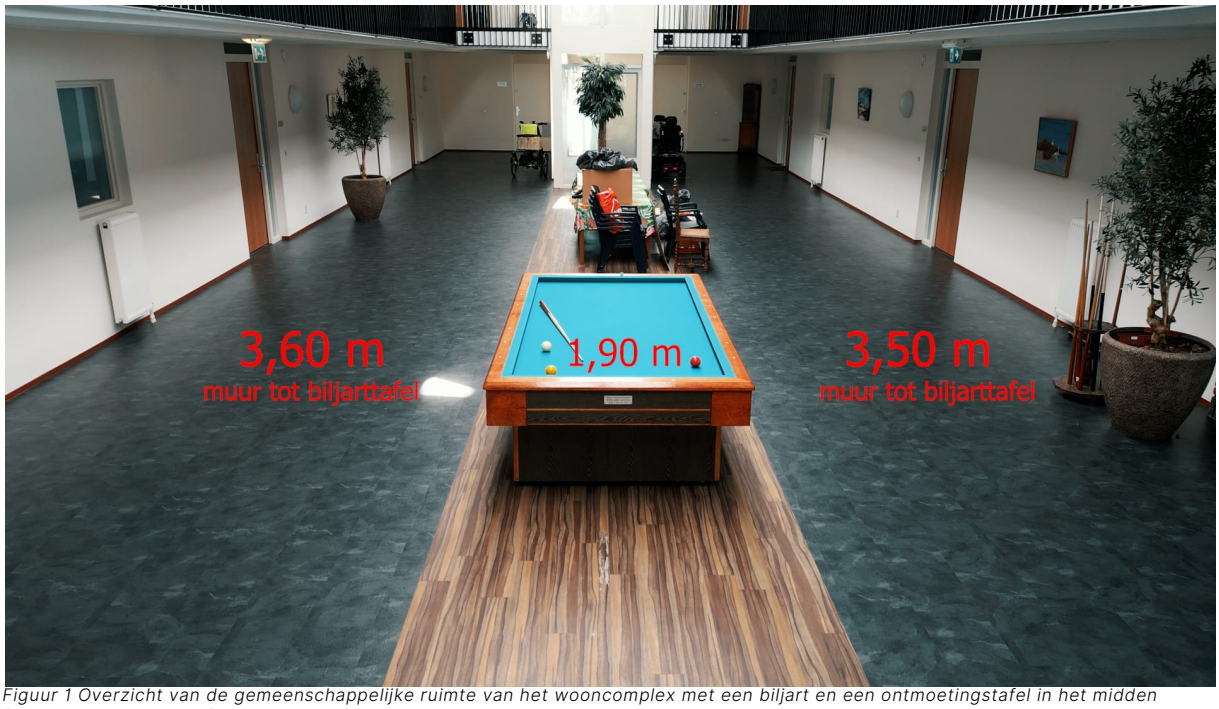

Figuur 1 Overzicht van de gemeenschappelijke ruimte van het wooncomplex met een biljart en een ontmoetingstafel in het midden (bron: memo gemeente).

Voor het wooncomplex is in 2008 een bouwvergunning aangevraagd. Onderstaand is in figuur 2 de plattegrond van de begane grond weergegeven. Daaraan zijn met groene pijlen de gemeenschappelijke vluchtroutes naar buiten toegevoegd. Tevens is een aantal loopafstanden van voordeuren van woningen tot aan buiten of tot aan een brand- en rookwerende scheiding aangegeven met rode stippellijnen.

Biljart in gemeenschappelijke vluchtroute

Advies 2607

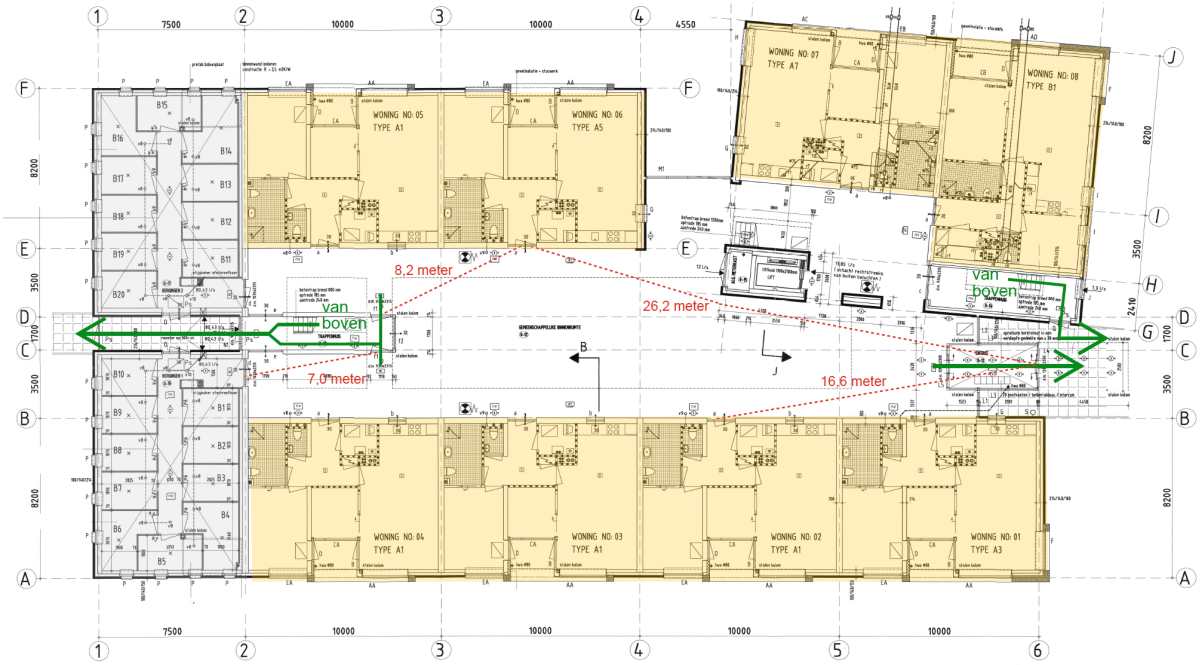

Figuur 2 Plattegrond begane grond met daarop de gemeenschappelijke vluchtroutes naar buiten toe vanuit het atrium (groene pijlen, door de ATGB afgeleid van de aangeleverde plattegrond) en een aantal loopafstanden (rode stippellijnen, door de ATGB afgeleid van de aangeleverde plattegrond) van woningtoegangsdeuren tot buiten (rechts) of tot aan een brand- en rookwerende scheidingsconstructie (links)

Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) geeft in artikel 6.4 specifieke eisen ten aanzien van de zorgplicht brandveilig gebruik. Met de inwerkingtreding van artikel 6.15a, per 1 juli 2024, is dit concreet gemaakt voor wat betreft de gemeenschappelijke verkeersruimten in woongebouwen waardoor een vluchtroute voert. Op basis van dit artikel zijn brandgevaarlijke objecten in een gemeenschappelijke vluchtroute niet langer toegestaan.

Inmiddels zijn het biljart en de ontmoetingstafel met stoelen verwijderd. De bewoners zijn van mening dat het atrium al vanaf de bouw bedoeld is geweest als ontmoetingsruimte en dat de kans op het onbruikbaar worden van de vluchtroute via het atrium nihil is: de loopruimte om bij brand langs het biljart te kunnen vluchten is ruim en het biljart wordt als nauwelijks brandbaar beschouwd. De bewoners willen het biljart graag terug en verzoeken de gemeente om dit op basis van gelijkwaardigheid met artikel 6.15a, in dit geval toe te staan. Hiertoe hebben de bewoners een maatwerkvoorschrift aan de gemeente gevraagd.

Adviesvraag

1. Kan het biljart als niet brandgevaarlijk worden gezien?
2. Is de veiligheid van de vluchtroutes voldoende gewaarborgd?
3. Is er een mogelijkheid om in deze situatie en ondanks artikel 6.15a van het Bbl, toch een biljart toe te staan in de verkeersruimte van het atrium zonder dat de brandveiligheid in het geding komt?

Standpunt belanghebbende

In ons wooncomplex wordt de gemeenschappelijke hal al jarenlang gebruikt als ontmoetingsruimte voor bewoners. In deze ruimte staan een stalen tafel met stoelen en een biljart. De hal is bij de bouw bewust ruim opgezet en bedoeld als verblijfs- en ontmoetingsruimte voor bewoners.

Biljart in gemeenschappelijke vluchtroute

Wij zijn ons ervan bewust dat deze hal tevens onderdeel uitmaakt van een vluchtroute. Wij begrijpen daarom dat brandbare materialen en opslag van goederen in een vluchtroute niet zijn toegestaan. De aanwezige objecten betreffen echter een stalen tafel met stoelen en een biljart, die naar hun aard niet of nauwelijks brandbaar zijn. Het biljart bestaat grotendeels uit hout met een leisteen speelveld en vormt naar onze mening geen significant brandgevaar. Het betreft geen opslag van brandbare goederen of materialen die de brandvoortplanting bevorderen. Daarnaast staan het biljart en de tafel zodanig opgesteld dat zij geen belemmering vormen voor een veilige en snelle ontruiming. De vrije doorgang van de vluchtroute blijft gewaarborgd.

Wij begrijpen dat de regelgeving recent is aangescherpt naar aanleiding van de portiekbrand in Arnhem. Naar onze overtuiging is deze aanscherping bedoeld om brandgevaarlijke situaties en obstakels in vluchtroutes te voorkomen. Wij kunnen ons niet voorstellen dat de strekking van deze regelgeving is om vaste, niet-brandbare ontmoetingsvoorzieningen zoals een biljart en stalen tafel in een ruime hal te verbieden, indien deze geen belemmering vormen voor de vluchtveiligheid.

Indien u van oordeel bent dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de brandveiligheid te waarborgen, zijn wij bereid mee te werken aan passende oplossingen, zoals het behandelen van het biljart met een brandvertragende coating of andere voorzieningen die u noodzakelijk acht.

Standpunt bevoegd gezag

Standpunt van Veiligheidsregio Gelderland Zuid in samenwerking met brandveiligheidsexpert van ODGM

Het Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL) geeft in artikel 6.4 specifieke eisen ten aanzien van de zorgplicht brandveilig gebruik. Met de inwerkingtreding van artikel 6.15a per 1 juli 2024 is dit concreet gemaakt voor wat betreft de gemeenschappelijke verkeersruimten in woongebouwen waardoor een vluchtroute voert. Artikel 6.15a beoogt dat er in de betreffende verkeersruimtes geen brand kan ontstaan als gevolg van de aanwezigheid van brandgevaarlijke objecten. In het eerste lid wordt onder a t/m d een niet-limitatief aantal brandgevaarlijke objecten genoemd die niet in een verkeersruimte mogen worden geplaatst.

Conclusie

Op grond van de verleende vergunning is het atrium bestemd als verkeersruimte. Het huidige gebruik, namelijk het atrium te gebruiken als bijeenkomstruimte, is in strijd met de vergunde situatie. Indien de wens is om het atrium voor een deel als bijeenkomstruimte te gebruiken dient daarvoor een omgevingsvergunning te worden aangevraagd en dienen passende maatregelen in het kader van brandveiligheid te worden getroffen. Alle objecten, zoals genoemd in artikel 6.15a lid 1 en alle objecten welke niet voldoen aan de criteria als genoemd in artikel 6.15a lid 2 en 3 van het BBL, dienen te worden verwijderd.

Uitgangspunten

Het advies is gebaseerd op de volgende documenten:

1. Adviesaanvraag van 16 maart 2026;
2. Goedgekeurde vergunningstekening begane grond van 25 januari 2008, met kenmerk 2100/B-01, door de architect;
3. Aanvraag maatwerkvoorschrift voor het wooncomplex, namens de bewoners aan de gemeente, van 17 februari 2026, met kenmerk 20260217 01053 000;
4. Onderbouwing bij de aanvraag maatwerkvoorschrift, ongedateerd;
5. Foto bovenaanzicht met maatvoering ruimte;
6. Memo brandveilig gebruik atrium aan de wethouder, van 12 mei 2025, door de omgevingsdienst.

Biljart in gemeenschappelijke vluchtroute

Advies 2607

Inhoudelijke beschouwing adviesvraag

De adviescommissie heeft bij de behandeling van de adviesvraag het volgende overwogen:

- Volgens het bevoegd gezag is sprake van een overtreding van artikel 6.15a van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). De gemeente verzoekt de bewoners om de geconstateerde overtreding te beëindigen en beëindigd te houden door de brandgevaarlijke objecten uit de gemeenschappelijke verkeersroute te verwijderen en verwijderd te houden.
- Voor het plaatsen van een biljart is geen toestemming nodig van het bevoegd gezag. De Omgevingswet voorziet namelijk niet in een omgevingsvergunning voor deze activiteit. De wet voorziet wel in de mogelijkheid voor handhavend optreden als het biljart in strijd is met, bij of krachtens de Omgevingswet gestelde regels. De Algemene wet bestuursrecht voorziet in regels ten aanzien van het al dan niet moeten inzetten van een handhavingstraject.
- De ATGB merkt op dat de gemeente, voorafgaand aan handhavend optreden, zal moeten overwegen of het een gelijkwaardige maatregel betreft als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet. De bewijslast daarvoor ligt in beginsel bij de gemeente en niet bij de eigenaar van het gebouw. Het enkele feit dat er strijdigheid is geconstateerd met de prestatie-eisen van het Bbl, is onvoldoende grond voor handhavend optreden.
- Volgens de aangeleverde informatie gaat het om woonfuncties in een woongebouw. Het is geen woonfunctie voor zorg of woonfunctie voor kamergewijze verhuur. Dit betekent dat het atrium een gemeenschappelijke verkeersroute is waardoor een vluchtroute voert.
- In deze casus hebben de bewoners een aanvraag voor een maatwerkvoorschrift gedaan, met als doel het biljart in de gemeenschappelijke ruimte terug te plaatsen. Volgens artikel 6.5 eerste lid van het Bbl, kan een maatwerkvoorschrift worden gesteld over afdeling 6.2 en artikel 6.4 (specifieke zorgplicht), met uitzondering van bepalingen over meet- of rekenmethoden. Een dergelijk maatwerkvoorschrift kan ofwel op initiatief van bevoegd gezag worden gesteld (artikel 6.5, tweede lid) ofwel op aanvraag van degene die het bouwwerk gebruikt (artikel 6.5, derde lid). Volgens artikel 6.5 vierde lid van het Bbl, kan een maatwerkvoorschrift over afdeling 6.2 echter alleen worden gesteld na een gebruiksmelding. Aangezien het volgens de Bbl-terminologie een vorm van ‘andere woonfunctie’ betreft, geldt er geen eis voor het doen van een gebruiksmelding. Op grond van artikel 6.6 geldt voor een ‘andere woonfunctie’ immers geen gebruiksmeldingplicht. Dat betekent dat bevoegd gezag in deze casus geen mogelijkheden heeft om een maatwerkvoorschrift te stellen.
- Artikel 6.2 bepaalt dat de regels in hoofdstuk 6 van het Besluit bouwwerken leefomgeving onder andere zijn gesteld met het oog op “het waarborgen van de brandveiligheid”. Artikel 6.15a is het artikel waarin in de vorm van een prestatie-eis invulling wordt gegeven aan deze functionele eis. Volgens artikel 6.15a eerste lid van het Bbl, mogen in een gemeenschappelijke verkeersruimte van een woongebouw waardoor een vluchtroute voert, geen brandgevaarlijke objecten aanwezig zijn. Onder brandgevaarlijke objecten wordt in ieder geval meubilair verstaan (artikel 6.15, eerste lid, onderdeel a).
- Volgens artikel 6.15a, tweede lid, is meubilair wel toegestaan als het:
  - van metaal, steenachtig materiaal of glas is;
  - onbrandbaar is volgens NEN 6064; of
  - voldoet aan brandklasse A1 als bedoeld in NEN-EN 13501-1.
- Volgens opgave van de belanghebbende betreft het een biljart dat grotendeels bestaat uit hout met een leisteen speelveld. Hiervan is de brandklasse niet aangetoond.
- Artikel 4.7 van de Omgevingswet biedt de mogelijkheid om af te wijken van de voorschriften van het Bbl met een gelijkwaardige maatregel. De bewoners hebben een onderbouwing gegeven voor een gelijkwaardige maatregel.
- Naar het oordeel van de ATGB is door de bewoners niet aannemelijk gemaakt dat het een gelijkwaardige maatregel betreft als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet.
- Zoals hierboven reeds aangegeven (derde aandachtspunt van beschouwing hierboven), rust er in de context van deze casus overigens geen bewijslast, noch een verplichting op de gebruiker voor het aanleveren van bescheiden of documenten.

Biljart in gemeenschappelijke vluchtroute

- De ATGB kan zich voorstellen dat het in deze casus, in lijn met artikel 4.7 van de Omgevingswet en in aansluiting op de bedoeling van artikel 6.2 van het Bbl, een gelijkwaardige maatregel kan zijn. Overwegingen van de ATGB daarbij zijn:
  - Het biljart (zonder pool-pockets) bestaat grotendeels uit hout en leisteen. Verder bestaat het biljart uit een textiel biljartlaken over een leistenen plaat en een afdekhoes. Van een dergelijke combinatie van materialen in deze omvang is, met uitzondering van de hoes, bekend dat ze niet eenvoudig met een kleine ontstekingsbron over een groot oppervlak tot ontbranding te brengen is. Deze uitspraak geldt overigens mogelijk niet voor een pool-biljart, omdat dit biljart-type meer brandbaar materiaal bevat.
  - Er zijn geen vaste ontstekingsbronnen in de buurt van het biljart die tot ontsteking ervan zouden kunnen leiden. Het biljart heeft een ontstekingsbron in de vorm van een verwarmingselement aan de onderzijde van het leisteen. Dit zou tot kortsluiting of warmte-accumulatie kunnen leiden, maar de kans dat hierdoor brand ontstaat wordt klein geacht.
  - Het volume van de ruimte waarin het biljart staat is veel groter dan de afmetingen die volgens het Bbl ten minste gelden voor een gemeenschappelijke verkeersroute in een woongebouw (vereiste breedte x hoogte = 1,2 m x 2,3 m). In het geval van een brandend biljart is het daardoor relatief lang veilig om door de gemeenschappelijke verkeersruimte te vluchten.
  - Volgens artikel 6.23a van het Bbl dient ter plaatse van belemmerende objecten een vrije breedte van tenminste 0,85 m over te blijven. Hieraan wordt voldaan.
  - De trappenhuizen aan beide uiteinden van het atrium voeren op de begane grond rechtstreeks naar buiten en zijn brandwerend gescheiden van het atrium.
  - In het atrium kan op elke positie in twee richtingen worden gevlucht. Vanaf de verdiepingen leiden de vluchtroutes naar de besloten trappenhuizen aan de linker- en rechterzijde van het atrium. Op de begane grond leiden de vluchtroutes rechtsreeks naar buiten aan de linker- en rechterzijde van het atrium.

Advies

Gelet op het voorgaande adviseert de commissie in deze casus als volgt over de toepassing van de bouwvoorschriften:

- *Kan het biljart als niet brandgevaarlijk worden gezien?*

  Nee, het biljart is een brandgevaarlijk object als bedoeld in artikel 6.15a van het Bbl. Het biljart bestaat namelijk deels uit brandbare materialen zoals hout, textiel en een ontstekingsbron in de vorm van een verwarmingselement. Echter, in lijn met artikel 4.7 van de Omgevingswet en aansluitend bij de bedoeling van artikel 6.2 van het Bbl, kan sprake zijn van een gelijkwaardige maatregel. Het betreffende type biljart is namelijk moeilijk te ontsteken en heeft een langzame brandontwikkeling. Het brandgedrag van de hoes vraagt daarbij om speciale aandacht.

- *Is de veiligheid van de vluchtroutes voldoende gewaarborgd?*

  Ja, in het atrium kan op elke positie in tenminste twee richtingen worden gevlucht. Vanaf de verdiepingen leiden de vluchtroutes naar de besloten trappenhuizen aan de linker- en rechterzijde van het atrium. Op de begane grond leiden de vluchtroutes rechtsreeks naar buiten aan de linker- en rechterzijde van het atrium. De trappenhuizen aan beide uiteinden van het atrium op de begane grond voeren rechtstreeks naar buiten en zijn brandwerend gescheiden van het atrium. Volgens artikel 6.23a van het Bbl dient ter plaatse van belemmerende objecten zoals meubilair een vrije breedte van tenminste 0,85 m over te blijven. Hieraan wordt voldaan.

- *Is er een mogelijkheid om in deze situatie en ondanks artikel 6.15a van het Bbl, toch een biljart toe te staan in de verkeersruimte van het atrium zonder dat de brandveiligheid in het geding komt?*

  Ja, in de huidige context kan de ATGB zich voorstellen dat het een gelijkwaardige maatregel kan zijn.